

Актуелна епидемиолошка ситуација малих богиња (морбила) у Републици Србији

Од почетка 2024. године, закључно са 31.10.2024, на територији Републике Србије регистровано је 536 случајева морбила.

Током октобра месеца регистрована су 102 случаја морбила, и то: 96 на територији Новог Пазара, три у Тутину, два у Београду и један у Пријепољу.

Број регистрованих случајева морбила и стопа инциденције на 100.000 становника по окрузима од почетка 2024. године приказани су у табели 1, при чему је највећи број случајева регистрован на територији Рашког округа, у оквиру епидемије у Новом Пазару која је пријављена 7.5.2024. године.

Табела 1. Број случајева морбила и стопе инциденције по окрузима у Републици Србији закључно са 31.10.2024. године

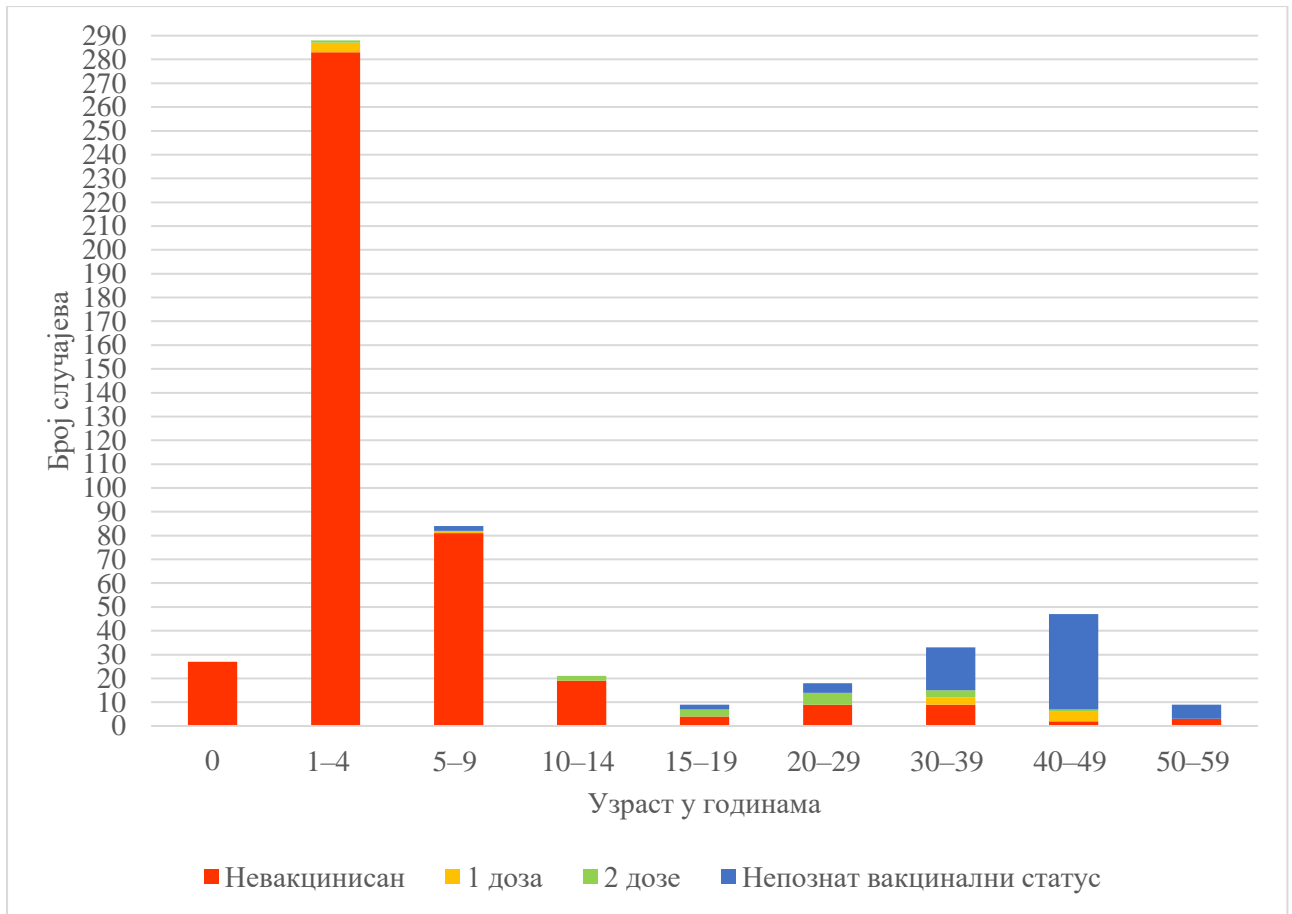
Округ	Број случајева	% укупног броја случајева	Стопа инциденције на 100.000 становника
Рашки	392	73,4%	132,0
Град Београд	101	18,9%	6,0
Јужнобанатски	10	1,9%	3,8
Нишавски	9	1,7%	2,6
Јужнобачки	6	1,1%	1,0
Колубарски	5	0,9%	3,2
Мачвански	5	0,9%	1,9
Пчињски	2	0,4%	1,0
Борски	1	0,2%	1,0
Севернобанатски	1	0,2%	0,8
Сремски	1	0,2%	0,4
Златиборски	1	0,2%	0,4
Укупно	534		8,0

Два случаја морбила потврђена су код деце из Републике Српске која су била хоспитализована у здравственим установама у Београду.

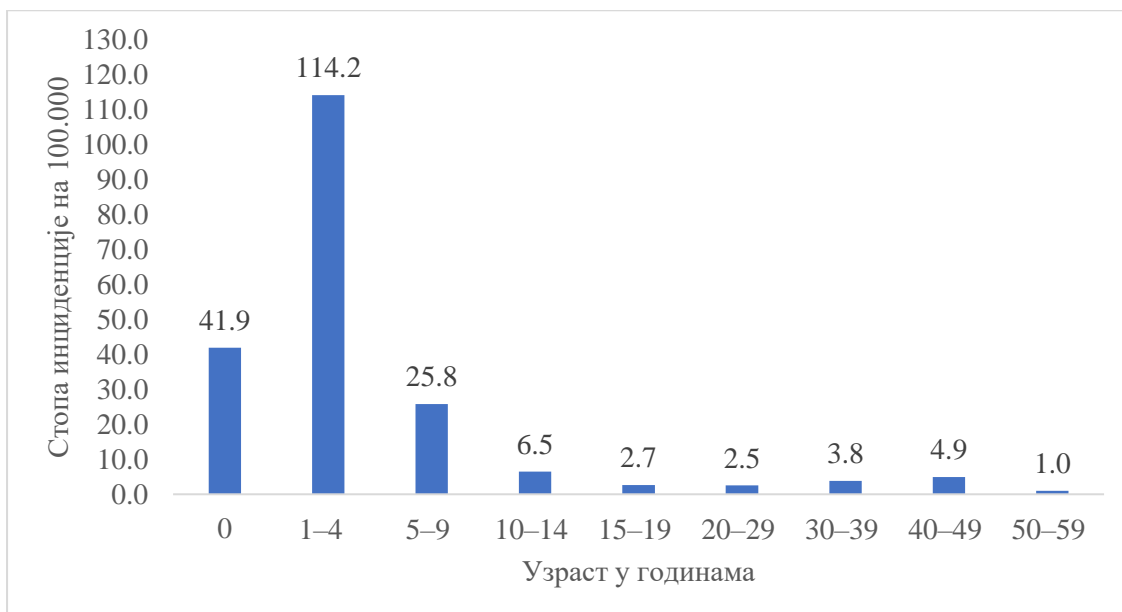
Највећи број случајева (53,7%), као и највиша узрасно-специфична стопа инциденције регистровани су у узрасној групи од једне до четири године, при чему је већина оболеле деце у овој узрасној групи (98,3%) била невакцинисана (графикони 1 и 2).

Компликација у виду упале плућа била је присутна код 12 оболелих особа.

Графикон 1. Узраст и вакцинални статус случајева морбила регистрованих у Републици Србији у 2024. години

Графикон 2. Узрасно-специфичне стопе инциденције морбила на 100.000 становника у Републици Србији у 2024. години

Од 7.2.2024. године на снази су пооштрене мере епидемиолошког надзора над малим богињама на територији Републике Србије у складу са Планом активности за одстрањивање ове болести у земљи (пријава сумње, лабораторијска дијагностика, изолација и лечење оболелих, здравствени надзор, епидемиолошки надзор, вакцинација невакцинисаних и непотпуно вакцинисаних лица, вакцинација осетљивих лица из контакта унутар 72 сата итд.).

Имајући у виду наведене околности, период заразности, сезоност, остварене контакте, мере пооштреног надзора треба спроводити до даљњег, односно најмање до истека периода двоструке максималне инкубације од последњег регистрованог случаја, а у складу са проценом епидемиолошке ситуације у жаришту епидемије, односно на територији Републике.

Према подацима Светске здравствене организације (СЗО), у периоду од септембра 2023. до августа 2024. године у Европском региону СЗО регистровано је 138.740 случајева морбила, од којих 133.020 (96%) у следећих 10 земаља: Казахстан (1/3 случајева), Азербејџан, Руска Федерација, Киргистан, Румунија, Велика Британија, Турска, Узбекистан, Босна и Херцеговина и Италија.

Од почетка 2023. године, закључно са 1.9.2024. године, према подацима ECDC, у оквиру епидемије у Румунији регистрована су 23.972 случаја и 21 смртни исход узрокован морбилима. Поред тога ECDC током последњих 12 месеци региструје случајеве оболевања од морбила и у другим земљама ЕУ/ЕЕА, изузев Литваније и Лихтенштајна, при чему је највећи број случајева пријављен у Италији, Аустрији, Белгији, Француској Немачкој.

Поред Румуније, пораст броја случајева морбила од почетка 2024. године у земљама у окружењу евидентан је и у Федерацији Босне и Херцеговине, где су закључно са 27.10.2024. године регистрована 7254 случаја и један смртни исход узрокован морбилима, као и у Републици Српској где је током 2024. године регистровано 309 случајева морбила, од чега 228 (73,7%) на територији Бијељине.

У периоду 2020–2022. године у Европском региону СЗО обухват првом дозом ММР вакцине је пао са 96% на 93%, а другом са 92% на 91%, па је тако 1,8 милиона деце остало невакцинисано. За време трајања пандемије у скоро четвртини земаља света је прекидана или одлагана имунизација ММР вакцином, а у великом броју земаља дошло је до значајног пада обухвата. Током 2020. и 2021. године у Србији су регистроване најниже вредности обухвата ММР вакцином у последњих 20 година. Обухват овом вакцином у другој години живота у 2020. години износио је 78,1%, а у 2021. години свега 74,8%. Обухват другом дозом, пре уписа у први разред основне школе, у 2021. години износио је 85,8%.

Обухват овом вакцином у другој години живота у 2022. години је био 81,3%, а пре уписа у први разред основне школе 89,5%. Постигнути обухват ММР вакцином у

другој години живота у 2023. години је износио 84,5%, а пре уписа у први разред основне школе 91%. Циљне вредности обухвата треба да износе 95%, како би се спречила циркулација узрочника у популацији и оболевање.

У последњој епидемији малих богиња у Србији, током 2017. и 2018. године регистровано је око 5800 оболелих, од којих је 93% било невакцинисано, непотпуно вакцинисано или са непознатим вакциналним статусом. Једна трећина оболелих била је хоспитализована због тежине клиничке слике праћене компликацијама. У овој епидемији регистровано је 15 смртних исхода међу којима је било четворо деце млађе од пет година.

Претходне 2023. године регистровано је 50 случајева морбила у нашој земљи, од којих је већина (94%) била невакцинисана.

Подсећамо на значај правовремене – без одлагања и потпуне (две дозе) вакцинације ММР вакцином. Прву дозу ММР вакцине треба примити у другој години живота, а другу дозу вакцине непосредно пре поласка у школу. Вакцинација се спроводи у домовима здравља, код изабраног педијатра.